

Yttrande

2021-04-27

Miljödepartementet
103 33 Stockholm
m.remissvar@regeringskansliet.se
Regeringskansliets dnr: M2020/01926

Handläggare:
Karin Perhans

Dnr: 2021-00276

Yttrande avseende Skogsutredningens betänkande ”Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen” (SOU 2020:73)

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas, har granskat innehållet i rubricerat betänkande, och har nedanstående övergripande och specifika synpunkter.

Formas ställningstagande

Övergripande synpunkter

Utredningens uppdrag spände över en rad mycket komplexa frågor, och vår bedömning är att förslagen i betänkandet sett som en helhet är väl balanserade och syftar till att tillgodose en bredd av olika samhällsmål.

Vi vill dock betona att utredningen och dess förslag bör ses i sin specifika kontext, med dess huvudsakliga tyngd i de juridiska och äganderättsliga delarna och därtill knutna frågor och avvägningar. Den kan och bör inte ligga till grund för en eventuell mer genomgripande förändring av rådande skogspolitik, då den inte omfattar eller ger tillräckligt underlag inom alla centrala aspekter som skulle krävas för det.

Exempelvis ser Formas det som förståeligt att klimataspekter (nyttor och effekter) inte har kunnat tas med och vägas in i utredningen i någon större utsträckning. Även om flera av förslagen i betänkandet inte på ett direkt sätt kan kopplas till konkreta klimataspekter, vill Formas framhålla att långtgående politiska avvägningar kring olika sätt att förvalta och bruka den svenska skogen inte bör göras innan det samlade kunskapsläget om centrala klimataspekter blivit tydligare. Vi bedömer kunskapsläget på området som svårtolkat och bitvis ofullständigt i dagsläget, och ser att det behövs både mer forskning och fler synteser, eller sammanställningar, av befintlig forskning, exempelvis kring substitutionseffekter, kolflöden, relevanta tidsperspektiv, samt synergier med samhällets övriga omställningsarbete och teknikutveckling.

Formas delar därmed även utredningens slutsats att det ”alltjämt finns behov av ytterligare forskning kring flera av de frågeställningar som berörs i denna utredning” (sid. 80–81). Formas bidrar kontinuerligt till fortsatt kunskapsutveckling inom samtliga områden i utredningen, dels genom våra utlysningar av forskningsmedel för ny forskning, dels genom vår funktion för

evidensbaserad miljöanalys. I det polariserade läge som råder i frågor som rör skogens förvaltning och brukande ser vi en särskilt viktig roll för oss som forskningsråd att kunna bidra med breda kunskapsunderlag för robusta politiska avvägningar som ser till alla olika samhällsmål parallellt.

Specifika synpunkter

12.6 Att Skogsstyrelsen bör upphöra med nyckelbiotopsregistreringen

Formas har inga synpunkter på de juridiska ställningstagandena bakom förslaget, men vill framhålla betydelsen av det omfattande befintliga kunskapsunderlaget som finns i och med nyckelbiotopsregistret. Vi delar den slutsats från Skogsstyrelsen som redovisas i betänkandet, att det behövs ett samlat och landsomfattande kunskapsunderlag om skogar med höga naturvärden för att kunna genomföra skogs- och miljöpolitiken på ett effektivt sätt, och att det behövs fortsatta insatser för att komplettera befintliga kunskapsunderlag. Formas vill även framhålla den stora betydelse dessa kunskapsunderlag har också för forskningen.

9.3 Att tillsätta en nationell samordnare för det nationella skogsprogrammet

Formas tillstyrker utredningens förslag, om det kan leda till högre acceptans och förtroende för processen från många olika intressenter och därmed skapa bättre förutsättningar för det nationella skogsprogrammet som en arena för funktionell samverkan. Oavsett om ansvaret för programmet läggs vid en oberoende samordnare så som föreslås, eller exempelvis vid en myndighet, är det viktigt att säkerställa tillräckliga resurser, långsiktighet och en bred och inkluderande hantering av kunskap och kunskapsbehov.

Förslag 9.9 Att tillsätta ett vetenskapligt råd för biologisk mångfald i skogen

Formas avstyrker utredningens förslag att tillsätta ett långsiktigt vetenskapligt råd för biologisk mångfald i skogen. Vi ser det som mycket viktigt att alla beslut som rör förvaltningen av skogen är evidensbaserade, men att motsvarande kunskapsunderlag skulle kunna inhämtas på andra sätt än genom att etablera ännu ett nytt vetenskapligt råd. Formas ser en risk i en möjlig utveckling där många specifika sakområden får egna vetenskapliga råd till stöd för politiken på respektive område. Vi ser också en svårighet i att kunna avgränsa ett sådant råds ansvarsområde på ett meningsfullt sätt, då frågan om den biologiska mångfalden i skogen har så tydliga skärningar gentemot angränsande centrala sakområden, såsom klimat-, vatten-, energi- och jordbruksfrågor.

Vi tillstyrker dock förslaget att utföra en bristanalys för biologisk mångfald i skogen utifrån den samlade kunskapen på området, samt en tillhörande analys av vad som krävs för att åtgärda de eventuella bristerna. Denna analys bör dock i vår mening kunna göras som en engångsutredning, och eventuella fortsatta behov kunna hanteras inom ramen för (ett eventuellt utökat mandat för) det vetenskapliga råd för biologisk mångfald som redan finns etablerat vid Naturvårdsverket.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Ingrid Petersson, efter föredragning av forskningssekreterare Karin Perhans. I beredningen har även forskningssekreterare Louise Staffas, analytiker Magnus Land, analytiker Arvid Bring och avdelningschef Erik Eriksson deltagit.

Detta beslut är fattat digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Ingrid Petersson

Karin Perhans